herpy

PILEGIFTFRØER

Cauca Poison Frog

Andinobates bombetes

Andinobates bombetes er en lille, dagaktiv pilegiftfrø på 17-19 mm fra skyskovene i Colombias Andesbjerge. Den er sort til mørkebrun med røde eller orange tegninger på forkroppen og er afhængig af vandfyldte bromelier. Arten er sårbar i naturen, og der findes kun lidt viden om pasningen.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Ranitomeya bombetes; Dendrobates bombetes; Minyobates bombetes* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**17-19 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Bjergskov**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 50 × 60 cm** L × B × H til 5 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-25 °C**
Temperatur, nat	**18-21 °C**
Luftfugtighed	**80-100 %**
Vand	**Ingen vandskål**
UVB	**Valgfri** Ferguson-zone 1
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudserne bæres til vand**
Æglægning	**På jorden**
Æg pr. lægning	**1-2**
Klækning	**16-24 dage**
Larvetid	**108-112 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Alger/planter og færdigfoder**
Yngelpleje	**Bærer haletudserne**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Hele slægten Andinobates står på CITES liste II, så handel over EU's grænser kræver CITES-tilladelser, og dyrene skal kunne dokumenteres som opdrættede. Arten er sårbar i naturen, og vildfangne dyr bør ikke anskaffes.

Om arten

Andinobates bombetes er en af de mindste pilegiftfrøer: hannen måler omkring 18 mm og hunnen omkring 19 mm fra snude til kloak. Grundfarven er sort eller mørkebrun. Fra snuden og et stykke ned ad ryggen løber røde eller orange tegninger, og hovedet har en rød eller orange plet. Siderne er sorte med gule eller gulgrønne pletter, forbenene har samme farve som ryggens tegning, og undersiden er sort med grønne, gule eller blågrønne aftegninger, der er forskellige fra dyr til dyr. Øjnene er så mørkebrune, at pupillen næsten ikke kan ses.

Arten blev beskrevet i 1980 af Charles Myers og John Daly som *Dendrobates bombetes* og har siden stået i *Minyobates* og *Ranitomeya*. Den er typeart for slægten *Andinobates*, som adskiller sig fra *Ranitomeya* ved, at 2. og 3. ryghvirvel er vokset sammen, og ved at benene mangler netmønster. Hannen kendes på kaldet, en summende lyd, og på et svagt blåt skær i

strubesækken.

Huden indeholder gift, som pilegiftfrøer i naturen optager fra deres byttedyr. Dyr, der opdrættes på foderdyr fra kulturer, er uden gift. Giftens styrke hos arten er ikke undersøgt, så vask hænderne efter arbejde i terrariet.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

Udbredelse og levested

Andinobates bombetes findes kun i Colombia, i den vestlige og centrale Andeskæde omkring Cauca-dalen, især i Valle del Cauca og desuden i Risaralda, Quindío og Caldas. Fundene ligger fra omkring 700 m til 2.300 m, de fleste mellem 950 og 1.800 m.

Arten er sårbar, fordi skoven ryddes til landbrug, kvægdrift og skovhugst, og fordi gødning og sprøjtemidler skader frøerne. Den findes også i den internationale dyrehandel.

> **Oprindelig udbredelse:** Colombia.

LEVESTED

Levestedet er fugtig bjergskov og skyskov, men arten findes også i tør tropisk skov langs vandløb i de lavere dele af udbredelsen. Frøerne lever på skovbunden i løvlaget og er afhængige af bromelier, hvis bladaksler samler regnvand. Bromelierne er afgørende for ynglen, og arten klarer sig også i forstyrret skov, så længe der vokser bromelier. Klimaet i bjergskoven er køligt og fugtigt med tåge og hyppig regn.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Andinobates bombetes*. Den bygger på levestedet, en kølig og meget fugtig bjergskov med tykt løvlag og bromelier, og på opdræt i fangenskab i Colombia. Levealderen er lånt fra de bedre kendte små pilegiftfrøer *Ranitomeya reticulata* og *Ranitomeya variabilis*. *Andinobates opisthomelas* lever i nabobjergene og har de samme krav.

Et terrarie på 45 × 50 × 60 cm passer til en gruppe på op til fem dyr. Indret med et drænlag af lerkugler, en bund af kokosfibre og skovjord og et tykt lag visne blade, som holdes fugtigt. Beklæd bag- og sidevægge med kork eller kokosplade, og plant tæt med klatreplanter, mos og bromelier, der samler vand. Læg også bark og flade, fugtige skjul på jorden. Ventilation er nødvendig, for stillestående luft giver svamp; en ventilationsstrimmel i toppen og en lavt på siden er nok.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal være 22-25 °C, og om natten må den gerne falde til 18-21 °C som i bjergskoven. Hold temperaturen under 27 °C. Placér terrariet uden direkte sol, brug lys, der ikke varmer, og sørg for god ventilation; en ventilator i rummet hjælper på varme sommerdage. Opvarmning er sjældent nødvendig i en opvarmet stue. Arten har ingen vinterhvile.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden skal være 80-100 % og aldrig under 70 %. Sprøjt to gange om dagen, morgen og eftermiddag, eller brug et tågeanlæg eller regnanlæg med osmosevand eller regnvand. Overskydende vand skal kunne løbe af gennem drænlaget, så bunden er fugtig, men aldrig vandfyldt. Overfladen må tørre let mellem sprøjtningerne, og bladene skal være våde, så frøerne kan drikke dråberne. Er luften for tør, gemmer frøerne sig, og huden bliver mat.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Der er ikke brug for en vandskål; frøerne drikker dråber fra planter og sprøjtevand. Til haletudserne bruges bromelier med vand i bladakslerne eller små plastbægre med 2-3 cm vand. Brug osmosevand, regnvand eller afkloreret postevand, og skift vandet i bægrene, når det bliver uklart. Undgå sæbe, rengøringsmidler og klorholdigt vand, for padder optager stoffer gennem huden.

Læs mere: Opdræt af haletudser

LYS OG UVB

Lyset er først og fremmest til planterne: plantelys i 10-12 timer om dagen giver dagsrytme og vækst. UVB er næppe nødvendigt, men en svag UVB-lyskilde (zone 1) over en del af terrariet skader ikke, når der er skygge under planterne. Lyset må ikke varme, for varme fra lamper er den hyppigste årsag til for høje temperaturer.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Foderet er små leddyr: springhaler, små bananfluer (*Drosophila melanogaster*), små isopoder og nyklækkede fårekyllinger. Nyforvandlede unger tager kun springhaler. Fodr hver dag eller hver anden dag med det, frøerne æder på en time, og drys foderdyrene let med kalk og vitaminer 2-3 gange om ugen. Hold selv kulturer af springhaler og bananfluer, så der altid er foder.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Andinobates bombetes er dagaktiv og holder sig lavt i terrariet, i løvlaget og ved bromelierne. Hannerne kalder især om morgenen. Flest æg og den bedste befrugtning fås med flere hunner end hanner, fx to hanner og tre hunner. Frøerne er sky, og mange skjul gør dem mere trygge og dermed mere synlige. De bør ikke håndteres, fordi huden er sart; ved rengøring flyttes de med et lille bæger.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen kendes på kaldet og på den svagt blå strubesæk, og hunnen er en anelse større. Hvert dyr har sit eget mønster på undersiden, så dyrene kan kendes fra hinanden. Alderen ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret. Et par findes lettest ved at holde en lille gruppe og følge de dyr, der kalder og parrer sig.

PARRING

Hannen kalder og vælger æglægningsstedet. Hvordan befrugtningen foregår, er ikke sikkert: hannen afsætter muligvis sæden på stedet, før hunnen lægger æggene. Hunnen lægger omkring hver tredje uge, men intervallet svinger meget. Hvad der udløser parringen, er ikke dokumenteret.

ÆG OG HALETUDSER

Hunnen lægger 1-2 æg ad gangen, oftest kun ét, og æggene er omkring 4 mm i diameter. De lægges helst på fugtig skovjord, sjældnere på bark eller i visne blade, og ikke i filmdåser eller plastrør. Æggene er svære at finde, så en lav skål med fugtig skovjord gør det lettere at holde øje med dem. Omkring to ud af tre æg er befrugtede. Hannen besøger æggene og bærer haletudserne på ryggen til vand i bromelier.

Haletudserne lever af fine partikler, små insekter, hjuldyr og alger i vandet og tager også myggelarver. De kan opfostres enkeltvis i bægre med 2-3 cm vand ved stuetemperatur og vokser hurtigst på fiskefoder i flager, givet i meget små mængder, så vandet ikke bliver grumset.

METAMORFOSE

Æggene klækker efter 16-24 dage, og haletudserne forvandles efter 108-112 dage på fiskefoder i flager. Andet foder kan forlænge larvetiden til 150-190 dage. Hele udviklingen fra æg til frø tager altså omkring 130 dage. Når forbenene kommer, sænkes vandstanden til højst haletudsens højde, og der lægges en bark- eller bladkant, så den lille frø nemt kommer op på land.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger måler omkring 12 mm. Anbring dem i en lille, fugtig boks med fugtigt køkkenrulle, et stykke bark og et fugtigt skjul, og sprøjt to gange om dagen. De første to uger tager de kun springhaler, derefter også de mindste bananfluer og nyklækkede fårekyllinger. Drys foderet med kalk og vitaminer, og flyt dem til et større terrarie, når de æder godt og er vokset til.

Sundhed og typiske fejl

Typiske fejl hos små pilegiftfrøer fra køligt klima:

- Varme over 27 °C giver stress og manglende ædelyst og kan i værste fald dræbe frøerne.
- For tør eller stillestående luft giver mat hud, svampeinfektioner og vægttab.
- Foder uden kalk og vitaminer giver svage knogler, især hos hunner, der lægger æg.
- Indvoldsparasitter er almindelige hos vildfangne dyr; en dyrlæge med forstand på padder kan undersøge en afføringsprøve.

En sund frø har glat, farverig hud og en rund mave. Syge dyr isoleres i en fugtig boks, og en dyrlæge med forstand på padder kontaktes hurtigt.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.